

**VAN CHINA
NAAR
SURINAME**
从中国到苏里南

Eve Huang Foen Chung

Paramaribo, 2019
PUBLISHING SERVICES SURINAME

Dit fragment mag enkel gebruikt worden voor educatieve doeleinden en niet verder worden verspreid.

Hoofdstuk 2 VERSTEKELING

Er was weer een Snakeheadboodschapper in het dorp. A Chung Ko zat met zijn zoontje op zijn knie voor de deur van zijn huis, toen hij het erf opliep. “Nieuws van je vader,” riep de man, terwijl hij met een brief zwaaide. Op zijn rug had hij een pakket. Kwie Hong die binnen bezig was kleren te verstellen, haastte zich naar buiten, toen ze hoorde dat er bezoek was. De man overhandigde haar het pakket. “Mooie lapjes,” zei hij, “en maggiblok.”

“De zaken van je vader gaan goed,” richtte hij zich toen tot A Chung Ko. “Hij heeft een winkel. Hij wil dat je hem komt helpen.”

Boodschappers wisten meestal wat er in de brieven stonden. Als iemand niet kon lezen, of als de brief kwijtraakte, kon de boodschap toch nog worden overgebracht.

A Chung Ko maakte de brief open. Inderdaad. Zijn vader schreef dat het goed ging en dat hij naar Suriname moest komen om hem te helpen. Hij moest contact maken met meneer Hok Fen. Die zou alles regelen.

De naam Hok Fen was bekend bij de Chinezen uit het dorp. De man woonde in Hong Kong en regelde de geldzaken van Chinezen die in Suriname woonden. A Chung Ko wist dat hij een betrouwbaar persoon was, want hij had er al die jaren voor gezorgd dat de pakketjes en het geld dat zijn vader stuurde netjes bij hen terecht kwam.

Chinezen die weg wilden uit hun dorp, op zoek naar een beter bestaan in een ander land, konden ook bij Hok Fen terecht. Hij regelde de smokkel

van China naar Hong Kong en daarna de tickets en papieren naar de eindbestemming. Vader Njoeck Tsoen had hem betaald om zijn zoon naar Suriname te laten komen.

“Heb je een paspoort?” vroeg de boodschapper.

A Chung Ko schudde zijn hoofd.

“Een geboortebewijs dan?” probeerde de boodschapper opnieuw.

“Ik ben een eenvoudige boer,” zei A Chung Ko, “wat moet ik met al die papieren?”

“Hij is geboren in het jaar van de Aap,” zei Kwie Hong.

“Dank je, moedertje,” glimlachte de boodschapper. “We zullen eraan denken als we zijn papieren maken.”

Tegen A Chung Ko zei hij: “Over een week kom ik weer langs. Als je wilt gaan, zal ik je zeggen waar je je moet aanmelden voor de reis naar Hong Kong. Bespreek het met je moeder en je vrouw.”

“Zal je ons niet vergeten?” An Si keek naar een punt in de verte, terwijl ze de baby heen en weer wiegde.

Kwie Hong wilde haar zoon niet tegenhouden. In het buitenland kon hij een beter bestaan vinden.

“Zijn vader is in Suriname. Hij heeft een winkel. Als A Chung Ko hem gaat helpen, kan hij vaker geld en spullen sturen,” zei ze tegen An Si.

“Als hij weg gaat, is er niemand om het zware werk te doen op het veld en om het huis,” merkte An Si met verstikte stem op.

“Het gaat niet lang duren,” zei A Chung Ko. “Zodra ik het geld bij elkaar heb, laat ik jullie halen.”

A Chung Ko was jong. Hij was niet bang voor het onbekende. Hij wilde graag de kans grijpen die zijn vader hem bood om een beter leven op te

bouwen. Hij zou geen tweede kans krijgen om te ontsnappen aan het armoedige boerenbestaan.

Na een week meldde A Chung Ko zich aan op de plaats van vertrek. Hij had niet veel bij zich. In de schoudertas, die zijn moeder had gemaakt van een oude deken, zat zijn nette pak opgevouwen, dat hij had gedragen toen hij met An Si trouwde, nog wat reservekleren en in bladeren gewikkelde bak pao met bonenvulling. Er wachtten nog acht anderen op de verzamelplaats. Zes mannen en twee vrouwen. Het was laat in de middag, toen de boodschapper van Hok Fen aan kwam gereden in een rammelende vrachtwagen. Er zaten al een paar mensen in de bak. Die waren opgehaald uit andere dorpen. Toen A Chung Ko in de bak klom, herkende hij Tsoi Lan van de familie Chin. Ze was zijn nicht, want de Chins en de Huangs, waar A Chung Ko vanaf stamde, waren bloedverwanten.

De vrachtwagen zou ze naar Shenzhen brengen, een stad aan zee. Van daaruit zouden ze met de boot naar Hong Kong gaan. Ze moesten niet te veel vragen en gewoon doen wat hen werd gezegd.

De zon was allang onder, toen ze bij de haven van Shenzhen aankwamen. De silhouetten van slanke Chinese jonks dansten op het water; hun zeilen opgerold aan de masten. Maar er waren ook grote stoomschepen, die de wereld rond konden varen met enorme ladingen vracht.

Ze moesten uitstappen. De man van Hok Fen loodste ze langs een hefboom en een bewakingshuisje naar een afgebakend deel van de steigers.

“Vlug, vlug,” wenkte hij, terwijl de bewaker de andere kant opkeek. Overall op de kade lagen balen vracht en kisten op elkaar gestapeld. Vanachter een van de ladingen dook plotseling een man in sjouwerskleren op.

“Hier,” riep hij zachtjes. De man van Hok Fen haastte zich met zijn groepje naar hem toe. “Hij gaat jullie verder brengen,” zei hij tegen A Chung Ko en de anderen. Het volgende moment was hij verdwenen in het donker.

De sjouwer bracht ze naar een van de grotere vrachtschepen. Ze moesten zich haastten over een wiebelende loopplank, renden langs de reling naar een opening in het dek en daalden langs smalle, ijzeren trappetjes naar het diepste gedeelte van het schip. Voor A Chung Ko’s gevoel zou hij uit zichzelf nooit meer de weg terugvinden naar het dek van het schip. Ze kwamen terecht tussen kisten, balen, vaten en allerlei andere vracht.

“Jullie moeten hier blijven,” zei de man. Hij wees ze een mand met platte broden en dunne reepjes gekruid, gedroogd vlees. Ernaast stond een zak met tjoens, bamboebladeren gevuld met kleefrijst, vlees of bonen, gestoomd in een pot. Verder lichtte hij het deksel van een klein vat.

“Kijk, met die kroes daar kunnen jullie hieruit water scheppen.” Hij deed het deksel weer op het vat. “Maak geen lawaai. Waag het niet om naar boven te gaan. Niemand mag weten dat jullie hier zijn,” waarschuwde de man. “Over een dag of drie kom ik jullie halen.”

Zo goed en zo kwaad als het kon zochten A Chung Ko en de andere verstekelingen een plekje tussen de balen en vaten om te zitten en te

liggen. Het was donker. Niemand sprak. Ieder was in eigen gedachten verzonken. Af en toe schrokken ze op door het gepiep en geritsel van ratten, die op zoek waren naar wat eetbaars. A Chung Ko stopte zijn rantsoen in zijn tas en bond die stevig dicht. Hij moest er niet aan denken zijn eten te delen met de ratten. Langzaam wenden A Chung Ko's ogen aan het donker. De ruimte begon te stinken. Er was geen speciale plek om te plassen of je behoefte te doen. Ook dat moest tussen de balen gebeuren. Om een afleiding te hebben klom of sprong A Chung Ko af en toe van de ene kist op de andere. Hij probeerde zo ver mogelijk van de stinkende plekken te komen, maar de stank hing overal. Hij bond een stuk stof over zijn neus.

Het leek alsof er eeuwen voorbij waren gegaan, toen op de derde dag de sjouwer weer in het ruim verscheen en hen aanmaande snel hun spullen bij elkaar te zoeken, want ze konden elk ogenblik van board gaan. Ze namen de weg terug door het labrynt van trappetjes. Op het dek aangekomen moesten ze doen alsof ze sjouwers waren. Ze kregen balen te dragen waarmee ze de loopplank af moesten. Niet ver van de loopplank stond Hok Fen in eigen persoon hen op te wachten. Voor een deel van de verstekelingen was Hong Kong de eindbestemming. Zij gingen verder hun eigen weg. De passagiers die door moesten reizen, mochten met Hok Fen mee in zijn auto. A Chung Ko was blij toen hij zag dat Tsoi Lan ook één van hen was.

Hok Fen bracht ze naar een huis met kamers, waar zij mochten baden, eten en slapen. Het zou ongeveer een maand duren voordat hun papieren om verder te reizen klaar zouden zijn. Hok Fen gaf hen wat geld om eten te kopen. Ze mochten zelf koken. Ze waren vrij om te doen wat

ze wilden, maar Hok Fen waarschuwde ze om voorzichtig te zijn en niet te ver uit de buurt te gaan.

A Chung Ko keek zijn ogen uit in de drukke winkelstraten en de welvoorzien markten van Hong Kong. Af en toe kwam Hok Fen hem halen om een klusje te doen. Daarmee verdiende hij wat extra geld. Dan voelde hij zich een koning te rijk en trakteerde hij Tsoi Lan op dumplings in één van de talloze eetkraampjes in de buurt.

Zo vloog de tijd totdat zijn paspoort klaar was voorbij. Hij had best in Hong Kong willen blijven, maar zijn vader wachtte op hem. Hij en Tsoi Lan zouden samen reizen. Het was een reis van twee dagen, want ze moesten helemaal naar de andere kant van de wereld. Hok Fen legde uit dat ze eerst van Hong Kong zouden vliegen naar Parijs. Ze zouden over China vliegen en over heel wat andere landen. In Parijs moesten ze overstappen in een ander vliegtuig dat ze naar Frans-Guyana zou brengen. Dat was een vlucht over de Atlantische Oceaan, want Frans-Guyana lag in Zuid-Amerika. In Frans-Guyana zou een boodschapper van Hok Fen ze ophalen en naar Suriname brengen. Suriname lag naast Frans-Guyana. Er was een weg vanuit de hoofdstad van Frans-Guyana naar de oostgrens van Suriname.

Opgewonden, maar ook een beetje bang voor het onbekende, luisterden ze naar Hok Fen. Geen van ze had ooit in een vliegtuig gezeten. Van Parijs hadden ze nooit gehoord. Ook de andere namen die Hok Fen noemde, waren onbekend. “Niet zo erg,” zei Hok Fen, als jullie maar weten dat Suriname jullie bestemming is. Het staat ook in jullie ticket.”

“Wat gebeurt er als we verdwalen?” vroeg Tsoi Lan aan Hok Fen.

“Dat gebeurt niet,” stelde Hok Fen ze gerust. “Jullie moeten steeds bij

elkaar blijven. In Parijs zullen de Chinese stewardessen jullie wijzen waar jullie moeten gaan.”

“Bent u al eens in Suriname geweest?” vroeg A Chung Ko.

Hok Fen knikte. “Eén keer. Het is een mooi land. Je zal het goed hebben daar.”

Op de dag van vertrek bracht hij ze naar de luchthaven waar hij er persoonlijk op toe zag dat ze zonder problemen door de controles van de douane kwamen. A Chung Ko had zijn nette pak aan en ook Tsoi Lan zag er keurig uit in haar donkerblauwe jurk.

Hok Fen had gelijk. Op de luchthaven van Parijs vonden ze makkelijk hun weg naar de instapbalie voor de vlucht naar Frans-Guyana. In totaal duurde de vliegreis bijna 24 uren. Op weg naar Frans-Guyana viel A Chung Ko van vermoeidheid in slaap. Toen hij wakker werd, zag hij zijn trouwring niet meer aan zijn vinger. Hij keek om zich heen. Hij zat aan de kant van het looppad. Zijn buurman, die bij het raampje zat, sliep ook. De ring lag niet op de grond. Iemand moest zijn ring hebben gestolen, terwijl hij sliep. Somber keek hij naar de lege plek aan zijn vinger. Het was geen goed teken. Hij dacht aan zijn vrouw en zijn kind. Zou er iets met ze zijn?

Zijn buurman werd wakker. Het vliegtuig had de daling ingezet. A Chung Ko stak zijn hand in zijn broekzak. Hij wilde even niet aan de ring denken. Straks zouden ze landen op de luchthaven van Cayenne, de hoofdstad van La Guyane.

Op de luchthaven werden ze opgewacht door een zekere Woei Hua Tsie. “De mensen voor Suriname moeten met mij mee.” zei hij. “We gaan direct door naar Saint Laurent. Dat is een plaats op de grens met Suriname. Het is ongeveer drie uur rijden.”

Tijdens de rit vertelde Hua Tsie honderduit. Stil luisterden A Chung Ko en Tsoi Lan naar zijn verhalen. Alles was nieuw voor ze. Ze konden nog nauwelijks bevatten dat ze twee dagen geleden op de andere kant van de aardbol rondliepen.

De grens tussen Frans-Guyana en Suriname werd gevormd door een brede rivier. “De Marowijne,” zei Hua Tsie terwijl hij zijn armen wijd uitspreidde om de breedte van de rivier aan te geven. Hij kocht stokbrood voor ze met zoute vis en flesjes met gemberbier. Een beetje spijtig nam hij afscheid. Straks moest hij alleen terug naar Cayenne. Op het zanderige rivierstrand lagen korjalen die zo’n tien tot twintig mensen naar de overkant konden brengen. Daar lag het Surinaamse plaatsje Albina. Officieel moest je met het veer de oversteek maken, en je paspoort bij de douane laten afstempelen, maar de autoriteiten knepen een oogje toe. Er was een druk verkeer tussen de beide grensplaatsjes. De korjalen waren eigendom van Marrons, een volk dat aan beide zijden van de rivier woonden. Hua Tsie zwaaide zijn passagiers na toen de motor van de korjaal begon te ronken en de punt, richting Suriname, door het water kliefde.

Op het strand aan de Surinaamse kant stond een drietal Chinese mannen. Toen de boot aankwam, renden twee van ze naar het water. A Chung Ko had zijn vader langer dan twintig jaar niet gezien. Toch

herkende hij in een oogopslag Huang Njoek Tsoen tussen de mannen. Hij had dezelfde brede mond als zijn zusters. Ze omarmden elkaar. Het was 1956, het jaar van de Aap. A Chung Ko was dankbaar dat hij eindelijk op de plaats van bestemming was aangekomen. Hij hoopte op een goede toekomst. Hij hoopte dat hij zijn moeder en gezin snel een beter bestaan zou kunnen bieden.